

Şükür Risalesinde, “Çünkü rızka iştihâ ve iştîyak bir nev’î şükr-ü fitrîdir. Ve telezzüz ve zevk dahi gayr-i şuurî bir şükürdür.” cümlesini açıklar mısınız?

Şükür, Allah’ın sayısız, sınırsız, hesapsız nimetlerinin gerçek fiyatıdır.

Birinci Söz’e göre iki fiyat daha vardır: Zikir ve Fikir. Başta Bismillah zikirdir. Sonda Elhamdülillah şükürdür. Ortada, yemek yeme esnasında, lokmaları çiğnedikçe, lezzetlerin tadını aldıkça, yediğimiz şeylerin ne kadar güzel yaratıldıklarını, damağımıza ve zevkimize gayet uygun olduğunu, bunların birer sanat harikası, kudret mucizesi ve rahmet hediyesi olduklarını,¹ Rabbimizin bizi bildiğinin ve sevdiğinin delilleri bulunduğunu düşünmek fikirdir.²

Böyle güzel bir fikirden sonra yemeğin sonunda işi şükürle bitiriyoruz. Yani yemeğin fiyatını ödeyerek sofradan kalkıyoruz. Bu kavî şükürdür. Yani dil ile yaptığımız şükürdür.

Ve mana itibarıyla farz, şekil olarak sünnettir.

ŞÜKRÜN NEVİLERİ

Şükürün nev’îleri vardır:

- 1- El ile yapılan şükür: Eli harama uzatmaktan kaçınmak. Eli helâl ve meşrû olana uzatmayı prensip edinmektir.
- 2- Dil ile yapılan şükür: Dilimizi şükürde kullanmak, küfran ve isyan sözlerinden sakınmak, dili kırıcı, incitici, kınayıcı, hafife alıcı bir üslûptan ve kötü sözden korumak, dile yumuşaklık, tatlılık ve nezaket kazandırmak, dili teşekkür hislerine tercüman kılmak.
- 3- Kalp ile yapılan şükür: Kalbi kin, nefret, haset, şikâk, nifak, husûmet, adavet, düşmanlık hislerinden temizlemek. Boş şeylerin ve dünyanın günahlı ve fani yüzünün sevgisini kalbe koymamak. Kalbi Allah’ın razı olduğu şeylerin, yani bakıyat-ı salihatin³, yani tespih, zikir, tefekkür, şükür, sabır, tevekkül, kanaat, takva, ibadet, muhabbet, feragat, fedakârlık, tevazu ve cömertlik gibi ahirette faydası olacak, baki olarak elimizde kalacak salih değerlerin sevgisiyle doldurmak.
- 4- His ve cihazatımızla yaptığımız şükür: Başta iman olmak şartıyla, güzel yaratılan ve lütfedilen şeylerin güzelliklerini, tadını, lezzetini, yapraklarına, tomurcuklarına, meyvelerine konulan ince ve mu’cizevî san’atları gözümüzle, kulağımızla, hislerimizle kavramak, cihazatımızla zevk etmek bir nev’î manevî şükürdür.

Açlık hissi bir manevî şükürdür. Çünkü Allah'ın nimetlerine isteği güçlendiriyor. Susuzluk hissi bir manevî şükürdür. Allah'ın emsalsiz değerlerle yarattığı suya iştiaak veriyor. Suyu içerken, damağımıza dilimize dokunup geçerken verdiği serinlik, letafet ve canlılık hissi manevi birer şükürdür. Yiyecek taneciklerini dilimizde evirip çevirirken, dişlerimizle çiğnerken aldığımız lezzet, sevinç, huzur, doayunluk hissi, mutluluk gibi pozitif değerlerin hepsi manevî birer şükür hükmündedir. Çünkü veren Allah'tır. O güzel meyvelerin ve tatlı rızıkların hepsi Allah'ın has bahçesinden ve sonsuz hazinesinden akıyor. Bunu bilmek ve rızıkları bu imanla tatmak manevi birer şükürdür.

ŞÜKÜRDEN ŞİRKE GEÇMEMELİ

İşte Üstad Hazretleri veciz üslûbuyla bu hakikati ifade ediyor:

“Rızka iştia ve iştiaak, bir nevi şükr-ü fitrîdir. Ve telezzüz ve zevk dahi gayr-ı şuurî bir şükürdür ki, bütün hayvânatta bu şükür vardır. Yalnız insan, dalâlet ve küfürle o fitrî şükrün mahiyetini değıştiriyor, şükürden şirke giriyor.”⁴

Burada bir uyarı da var: Dalâlet ve küfür içinde olanlar bu manevî şükürden hissedar olamıyorlar. Yani yiyip içerken bunların Allah'ın ikramı olduğunu düşünmemek ve bunları esbaba veya tesadüfe vermek bir şirk halidir. Böyle şirk içinde iken insan elbette manevî şükürlerden hissedar olamıyor.

5- Beden dili ile yapılan şükür: Bedenin helâl rızıklarla doldurulması, haram şeylerden sakındırılması, beden in ibadette, taatte, faydalı işlerde ve bakiyat-ı salihatta kullanılmasıdır.

6- Hal dili ile yapılan şükür: Halimize ve tavrımıza, istek ve arzularımıza, duygu ve heyecanlarımıza, fiillerimize ve işlerimize, zevkimize ve keyiflerimize, hedefimize ve yarımlarımıza şükrü yerleştirmek, şükrü kendimize hal eylemek, şükrü ahirete yol eylemek, şükür ile halleşmek ve kişiliğimizi şükür ile yoğurmaktır.

7- Mal ile yapılan şükür: Zekât ve sadaka vermek, elindekini başkalarıyla paylaşmaktır.

Cenâb-ı Hak cümlemizi şükredenlerden eylesin. Âmin.

Dipnotlar:

1- Sözler, s. 13.

2- Sözler, s. 16.

3- Şuâlar, s. 210.

4- Mektubat, s. 34.